Matti Näsi
Kriminologian yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
10.2.2026

Rikollisuuden tilannekuva tilastojen perusteella

Rikollisuuden kokonaiskuvaa muodostettaessa tulee hyödyntää laaja-alaisesti erilaisia tietolähteitä. Viranomaislähteet ovat pääosin luonteeltaan rekisteritietoja, jotka syntyvät osana viranomaisten toimintaa ja käytänteitä. Pääasiallisena lähteenä näissä on Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilasto, joka kattaa poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen kirjaamat rikosepäilyt. Niiden osalta yksi ja sama henkilö voi esiintyä tilastossa useita kertoja, sillä hän voi olla epäiltynä useista eri rikoksista. Tietoja, jotka on kirjattu viranomaisten rekistereihin, kutsutaan *ilmirikollisuudeksi*. Viranomaislähteiden ongelmana on kuitenkin se, että kaikki rikollisuus ei syystä tai toisesta tule viranomaisten tietoon. Rikollisuutta, joka jää viranomaisten rekistereiden ulkopuolelle kutsutaan puolestaan *piilorikollisuudeksi*. Yhdessä nämä muodostavat *kokonaisrikollisuuden* tilannekuvan.

Tässä lausunnossa pyritään tarkastelemaan muutamien keskeisten rikoslajien tilannekuvaa kokonaisrikollisuuden mittareiden valossa. Rikoslajien kirjo on hyvin laaja, joten jo ihan käytännöllisistä syistä tässä lausunnossa keskitytään ainoastaan muutamiin keskeisiin rikoslajeihin. Lausunnon alkuun tarjotaan tiivistelmä sekä viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden, että kyselyjärjestelmien tilannekuvan osalta. Tämän jälkeen kuvataan muutamien keskeisten rikoslajien ajallisia kehityskulkuja. Tarkastelussa otetaan huomioon sekä viranomaistilastot, että kyselyjärjestelmien tilannekuva. Viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden osalta valmista tilastotietoa on vuoteen 2024 saakka, mutta joiltain osin käytössä on alustavaa tilastotietoa myös vuoden 2025 osalta. Kyselyjärjestelmien kohdalla tuoreimmat tiedot ovat vuosilta 2023 ja 2024, mutta ne mahdollistavat kuitenkin varsin laajan ajallisen tarkastelun.

Matti Näsi
Kriminologian yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
10.2.2026

Tiivistelmä: Viranomaisten tietoon tullut rikollisuus

- Vuonna 2024 viranomaisten tietoon tuli hieman yli 520 000 rikoslakirikosta. Rikoslakirikosten määrä pysyi ennallaan vuoteen 2023 verrattuna. Vuoden 2025 osalta käytössä on toistaiseksi vain hyvin alustavat yleistason tilastot. Niiden perusteella viranomaisten tietoon tulleiden rikoslakirikosten määrä kasvoi noin 25,000 tapauksella, joista suurin osa oli omaisuus- ja liikennerikoksia.
- Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä vuonna 2024 oli noin 44 000. Vuoden 2025 alustavien tietojen perusteella tietoon tulleiden pahoinpitelyrikosten määrä lisääntyi noin 3 000 tapauksella.
- Henkirikosten määrä on laskenut selvästi 1990-lukuun verrattuna ja kuluneen kymmenen vuoden aikana henkirikostaso on pysynyt yleisesti ottaen melko vakaalla tasolla. Vuonna 2024 Suomessa tehtiin 100 uhrin kuolemaan johtanutta väkivaltarikosta. Vuoteen 2023 verrattuna kasvu oli kuitenkin merkittävä ja henkirikostaso palasi vuosien 2020 ja 2021 tasolle.
- Alle 18-vuotiaiden epäiltyjen osuus viranomaisten tietoon tulleissa rikoksissa pysyi suhteellisen tasaisena 2010-luvulla, mutta on kääntynyt viime vuosina nousuun useissa rikoslajeissa. Erityisesti alle 18-vuotiaiden pahoinpitely- ja ryöstörikokset ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana. Voimakkainta kasvu on ollut alle 15-vuotiaiden ikäryhmässä.
- Seksuaalirikoslainsäädäntö muuttui vuoden 2023 alussa laajentaen rikosten tunnusmerkistöjä. Vuonna 2024 viranomaisten tietoon tuli noin 9 600 seksuaalirikosta, mikä on merkittävästi suurempi määrä vuoteen 2022 verrattuna (n. 5 600 seksuaalirikosta). Vuoden 2025 alustavien tietojen mukaan viranomaisten tietoon tuli hieman yli 10 000 seksuaalirikosta.
- Omaisuusrikokset muodostivat rikosten kokonaismäärästä noin puolet, ja liikennerikokset noin neljänneksen, henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset hieman alle kymmenen prosenttia.
- Petosrikosten määrä jatkoi kasvuaan ja viranomaisten tietoon tulleiden petosten määrä on kaksinkertaistunut muutaman vuoden takaiseen tilannekuvaan verrattuna. Maksuvälinepetosten määrät ovat moninkertaistuneet muutamassa vuodessa.

Matti Näsi
Kriminologian yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
10.2.2026

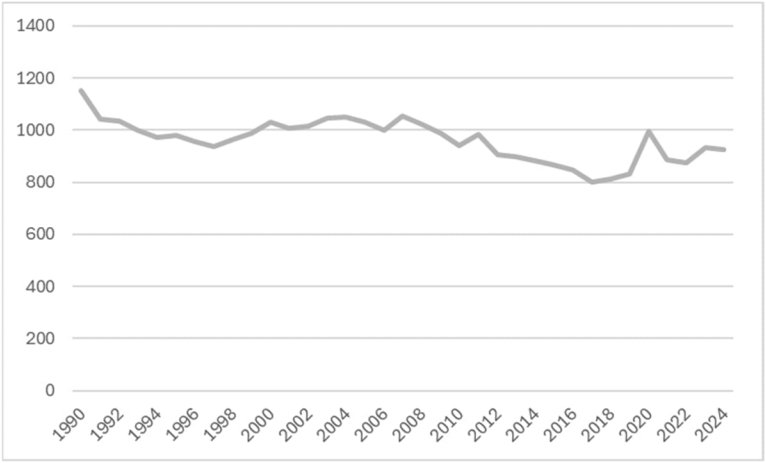
Tiivistelmä: Kyselyjärjestelmien tilannekuva

- Aikuisväestön uhrikokemusten tilannekuva on säilynyt melko vakaalla tasolla Kansallisen Rikosuhritutkimuksen (KRT) tilastojen valossa. Väkivallan uhriksi joutuneiden osuus ei ole juurikaan muuttunut vuosien 2012–2023 välisenä aikana.
- Vuonna 2023 noin 5,5 prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista oli joutunut läimäisyn tai sitä vakavamman väkivallan kohteeksi. Erot naisten ja miesten uhriosuuden välillä ovat melko pienet.
- Sekä miehet että naiset olivat kokeneet niin uhkailua kuin fyysistäkin väkivaltaa yleisimmin tuntemattomien tai puolituttujen tekijöiden taholta.
- Seksuaalista väkivaltaa oli kokenut hieman alle 2 prosenttia vastaajista, uhrikokemukset olivat yleisempiä naisilla. Myös seksuaalisen väkivallan osalta ajalliset muutokset ovat tilastojen valossa olleet melko vähäiset.
- Perinteisempien omaisuusrikosten osalta kehitys on ollut laskusuuntainen kuluneen reilun kymmenen vuoden aikana. Verkkosidonnaisten rikosten osalta tilannekuva pysynyt melko vakaana viimeisten vuosien osalta, tosin tavaran tai palvelun ostamiseen liittyvät huijaukset lisääntyneet jonkin verran.
- Nuorten osalta Nuorisorikollisuuskyselyt (NRK) tarjoavat tilannekuvaa vuodesta 1995 lähtien. Järjestelmän uusimmat tiedot ovat vuodelta 2024.
- Nuorten tekemien rikosten osalta muutokset vuosien 2016 ja 2024 maltilliset. Kaupasta varastaneiden osuus kasvanut hiukan, mutta väkivallan osalta tilannekuva ei ole juurikaan muuttunut. Sen sijaan nuorten humalajuominen on vähentynyt.
- Uhrikokemusten osalta tilannekuva on pysynyt melko vakaalla tasolla. Pahoinpitelyn tai ryöstön uhriksi joutuneiden osuus ei ole muuttunut lainkaan vuosien 2016 ja 2024 välisenä aikana. Sen sijaan väkivallan uhkaa kokeneiden osuus on noussut vuoden 2020 jälkeen.
- Nuorten kohdalla väkivaltaa kohdataan yleisimmin sisaruksen tai kaverin toimesta.

Matti Näsi
Kriminologian yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
10.2.2026

Viranomaisten tietoon tullut rikollisuus

Kuviossa 1. esitetään viranomaisten tietoon tulleiden rikoslakirikosten määrä väestön 10 000 asukasta kohden vuosien 1990–2024 välisenä aikana. Vuosien 2010 ja 2020 välisenä aikana havaittiin selkeämpi laskuvaihe, jonka jälkeen perustaso on hieman noussut.

Kuvio 1 Viranomaisten tietoon tulleet rikokset vuosina 1990–2024. Kaikki rikoslakirikokset 10 000 asukasta kohti. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

Taulukossa 1 puolestaan kuvataan tiiviisti viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden kehityskulkuja muutamien keskeisten rikoslajien osalta vuosien 2015–2024 välisenä aikana (Kolttola 2026). Tarkastelussa otetaan huomioon viranomaisten tietoon tulleet rikokset väestön 100 000 asukasta kohti 2015–2024.

Taulukko 1 Viranomaisten tietoon tulleet rikokset väestön 100 000 asukasta kohti 2015–2024. Lähde: Kolttola (2026) Rikollisuustilanne 2024: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tappo, murha, surma (pl. yritykset)	1,7	1,4	1,3	1,6	1,3	1,6	1,5	1,4	1,0	1,6
Ryöstörikokset	28	30	30	31	33	36	34	42	49	46
Pahoinpitelyrikokset	617	614	614	615	620	609	622	694	746	736
Varkausrikokset	2520	2388	2279	2230	2305	2524	2313	2319	2333	2325
Vahingonteko	686	639	610	555	557	612	581	566	555	562
Kavallus- ja petosrikokset[1]	727	783	622	639	724	845	872	987	1127	1245
Rattijuopumus	321	315	321	345	335	366	314	290	284	257

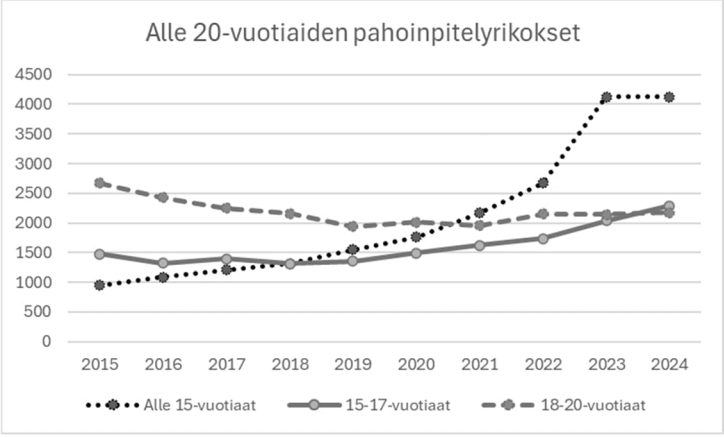
[1](ei sis. veropetoksia)

Yleiskuvan osalta havaitaan, että rikoslajikohtaiset trendimuutokset viimeisen vuosikymmenen osalta ovat olleet vaihtelevat. Suhteessa selkeintä kasvua havaitaan pahoinpitelyrikosten ja erilaisten petosrikosten osalta. Myös ryöstörikosten määrä on lisääntynyt. Edellä mainittujen osalta merkittävin kasvu tapahtui vuosien 2021 ja 2022

välillä. Taulukon ulkopuolelta todettakoon, että petosrikosten osalta eritoten maksuvälinepetokset ovat moninkertaistuneet viimeisten vuosien aikana. Vuoden 2025 alustavien tietojen pohjalta havaitaan, että näpistysrikoksia tuli tietoon miltei 15 000 enemmän kuin vuonna 2024.

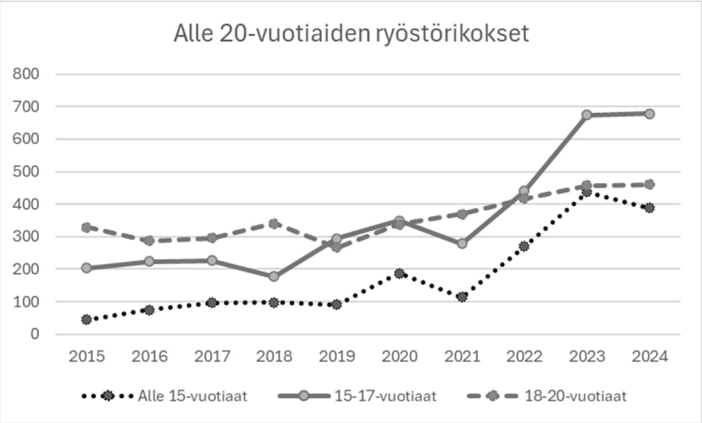
Vvuonna 2023 tapahtui poikkeuksellisen vähän henkirikoksia, mutta vuonna 2024 palattiin edeltävien vuosien tasolle. Vuoden 2025 alustavien tietojen osalta henkirikosten määrä laski hieman vuoteen 2024 verrattuna. Taulukon ulkopuolelta voidaan todeta, että noin kolmasosa henkirikoksista on lähisuhteessa tapahtuvia henkirikoksia (vuositasolla keskimäärin noin 30 kappaletta).

Pahoinpitelyrikosten osalta kasvua havaitaan erityisesti nuorten osalta, sama koskee ryöstörikoksia. Kuviossa 2 esitetään viranomaisten tietoon tulleiden alle 20-vuotiaiden pahoinpitelyrikosten kehityskulkuja ikäryhmittäin vuosien 2015–2024 osalta. Kuten kuviosta havaitaan, kasvu on ollut voimakkainta alle 15-vuotiaiden osalta. Kuvion ulkopuolelta voidaan todeta, että aikuisväestön osalta suhteelliset muutokset aivan viime vuosina ovat olleet maltillisemmat. Pidemmän aikavälin tarkastelussa voidaan kuitenkin havaita merkittäviä muutoksia viranomaisten tietoon tulleiden (perusmuotoisten) pahoinpitelyrikosten osalta. Vuonna 1980 viranomaisten tietoon tuli noin 14 000 pahoinpitelyrikosta, vuonna 1990 noin 20 000, vuonna 2000 noin 28 000, vuonna 2010 noin 33 000 ja vuonna 2024 noin 41 000 rikosta. Henkirikoksen yritysten tai törkeiden pahoinpitelyjen osalta viranomaisten tietoon tulleet rikosmäärät eivät sen sijaan ole juurikaan muuttuneet ja trendi on pysynyt varsin vakaalla tasolla yli 30 vuoden ajan.

Kuvio 2 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt, pahoinpitelyrikokset alle 20-vuotiaiden osalta vuosina 2015–2024. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

Kuviossa 3 tarkastellaan alle 20-vuotiaiden ryöstörikosten kehityskulkuja vuosien 2015–2024 osalta. Kasvua havaitaan kaikkien kolmen tarkasteltavan ikäryhmän osalta, mutta vuoden 2021 jälkeen kasvu selkeintä alle 18-vuotiaiden osalta.

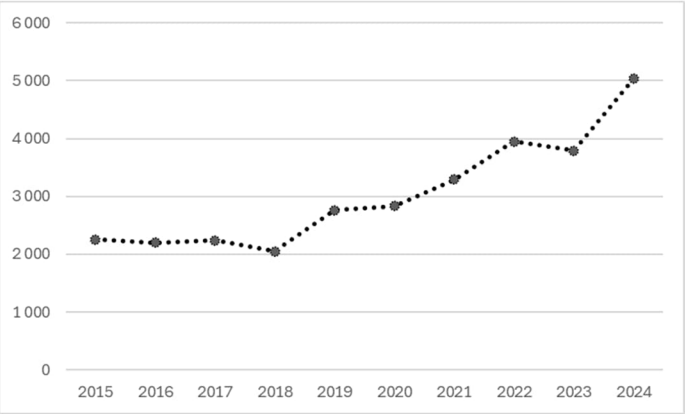

Kuvio 3 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt, ryöstörikokset alle 20-vuotiaiden osalta vuosina 2015–2024. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

Vuoden 2025 osalta käytössä on vasta alustavaa yleistason tilastotietoa, mutta sen perusteella ryöstörikosten määrä hieman laski edellisvuoteen verrattuna.

Seksuaalirikokset

Kuviossa 4. tarkastellaan seksuaalirikosten tilannekuvaa vuosien 2015–2024 osalta. Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäiltyjen määrä on kasvanut tasaisesti vuodesta 2018 eteenpäin. Vuoden 2023 lainsäädäntömuutosten myötä epäiltyjen määrä kasvoi entisestään ja alustavien tilastotietojen perusteella kasvukehitys jatkui myös vuonna 2025.

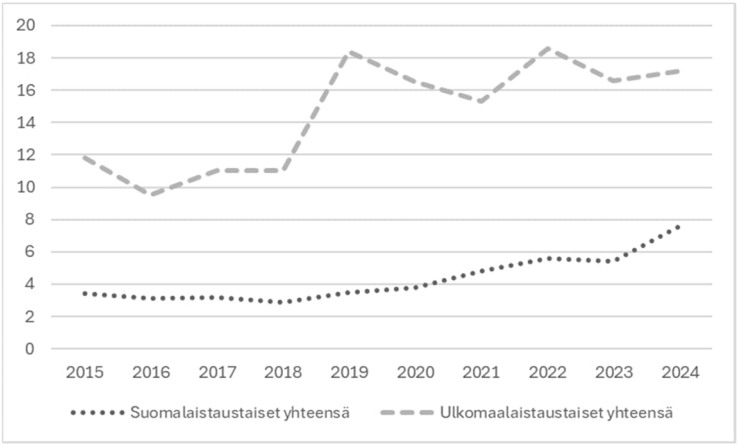

Kuvio 4 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt, seksuaalirikokset vuosina 2015–2024. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

Seksuaalirikosten osalta raiskausrikoksista epäiltyjen ikäjakauma painottuu nuorempiin ikäluokkiin ja ikäryhmän kokoon suhteutettuna eniten rikoksista epäiltyjä on 17–22-vuotiaiden keskuudessa (Malin & Hatunen 2026). Seksuaalirikosten osalta

huomionarvoista on myös se, että merkittävä osa rikoksista kohdistuu alaikäisiin. Vuonna 2024 viranomaisten tietoon tuli miltei 5 000 lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosta, ja määrä on kasvanut merkittävästi muutaman viime vuoden aikana. Iso osa lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista tapahtuu verkkoympäristössä.

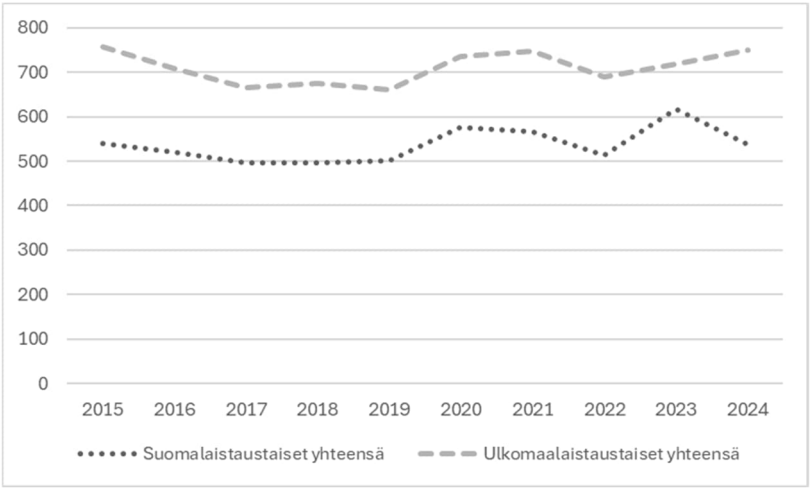
Kuviossa 5 tarkastellaan ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisen seksuaalirikoksista epäiltyjen määrää väestön 10 000 henkeä kohden. Molempien ryhmien osalta trendi on ollut varsin samansuuntainen. Ulkomaalaistaustaisten rikostaso vuonna 2024 oli noin kaksinkertainen suomalaistaustaisiin verrattuna. Kuvion ulkopuolelta voidaan myös todeta, että raiskausrikosten osalta ulkomaan kansalaisten rikostaso (5,8 henkilöä 10,000 asukasta kohti) oli miltei nelinkertainen Suomen kansalaisiin verrattuna (1,5 henkilöä 10,000 asukasta kohti) (Malin & Hatunen 2026).

Kuvio 5 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt ulkomaalaistaustaiset ja suomalaistaustaiset vuosina 1990–2024. Seksuaalirikokset 10 000 asukasta kohti. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

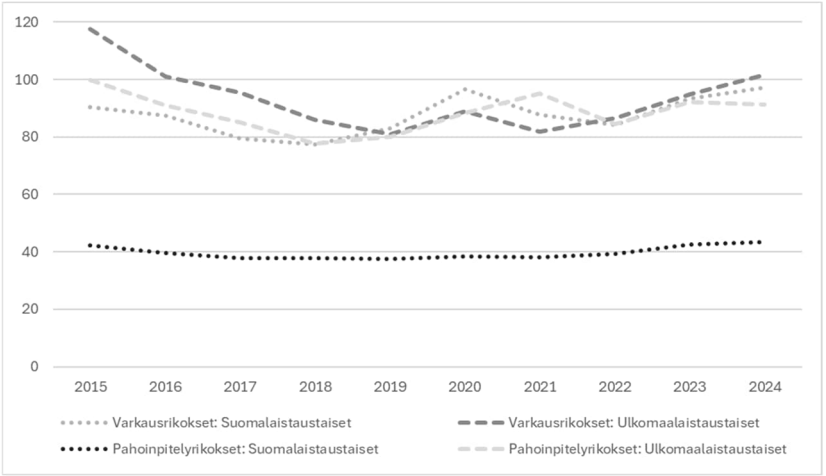
Ulkomaalaistaustaisten muu rikollisuus

Kuviossa 6 tarkastellaan ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisen rikoslakirikoksista syylliseksi epäiltyjen määrää väestön 10 000 henkeä kohden. Kuviosta havaitaan, että ulkomaalaistaustaisten rikostaso on koko tarkastelujakson ajan korkeammalla tasolla, mutta kummankin ryhmän kohdalla trendi on ollut varsin samansuuntainen.

Kuvio 6 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt ulkomaalaistaustaiset ja suomalaistaustaiset vuosina 1990–2024. Kaikki rikoslakirikokset 10 000 asukasta kohti. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

Kuviossa 7 tarkastellaan ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten henkilöiden tilannekuvaa varkausrikosten ja pahoinpitelyrikosten osalta vuosien 2015–2024 aikana. Kokonaiskuvan osalta voidaan todeta, että ulkomaalaistaustaisten rikostaso pahoinpitelyrikosten osalta on noin kaksikertainen suomalaistaustaisiin verrattuna, kun taas varkausrikosten osalta ryhmien välillä ei ole eroja. Yleiskuvassa kummankin ryhmän kehityskulut ovat olleet verrattain samanlaiset.

Kuvio 7 Selvitettyihin rikoksiin syylliseksi epäillyt ulkomaalaistaustaiset ja suomalaistaustaiset vuosina 1990–2024. Varkaudet ja pahoinpitelyt 10 000 asukasta kohti. Lähteet: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto (Tilastokeskus 2026).

Kuvioiden ulkopuolelta voidaan myös todeta, että ryöstörikosten osalta suomalaistaustaisten ja ulkomaalaistaustaisten rikostasoissa on melko pienet erot yli 18-vuotiaiden osalta. Sen sijaan alaikäisten kohdalla ulkomaalaistaustaisten epäiltyjen rikostaso on miltei nelinkertainen suomalaistaustaisiin nuoriin verrattuna väestön 10 000 henkeä kohden. Vuonna 2024 ryöstörikosten osalta alle 18-vuotiaita selvitettyihin rikoksiin

syylliseksi epäiltynä oli suomalaistaustaisten osalta yhteensä 648 henkilöä ja ulkomaalaistaustaisten osalta yhteensä 416 henkilöä. Molempien ryhmien kohdalla syylliseksi epäiltyjen määrä väkilukuun suhteutettuna on miltei kolminkertainen vuoteen 2019 verrattuna. Tuoreimpien tilastojen valossa viranomaisten tietoon tulleiden ryöstörikosten kasvukehitys on kuitenkin taittunut.

Muuta

Viranomaisten tietoon tulleen rikollisuuden osalta voidaan nostaa esiin vielä huumausainerikollisuuden tiivis yleiskuva. Perusmuotoisten huumausainerikosten kohdalla viranomaisten tietoon tulleiden rikosten määrä ollut 2000-luvun aikana pääosin kasvusuuntainen. Suurin osa huumausainerikoksista on käyttörikoksia. Samaan aikaan on huomioitava, että törkeiden huumausainerikosten määrä kasvaa varsin tasaiseen tahtiin ja viranomaisten tietoon tulleiden tapausten määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa (vuonna 2015 noin 1 000 tapausta, vuonna 2024 noin 2 000). Suurin osa epäillyistä on suomalaistaustaisia, mutta aivan viime vuosina ulkomaalaistaustaisten epäiltyjen määrä on kasvanut selvästi (Tilastokeskus 2026). Merkittävä osa törkeistä huumausainerikoksista linkittyy järjestäytyneen rikollisuuden toimijoihin ja verkostoihin.

Kyselyjärjestelmien tilannekuva

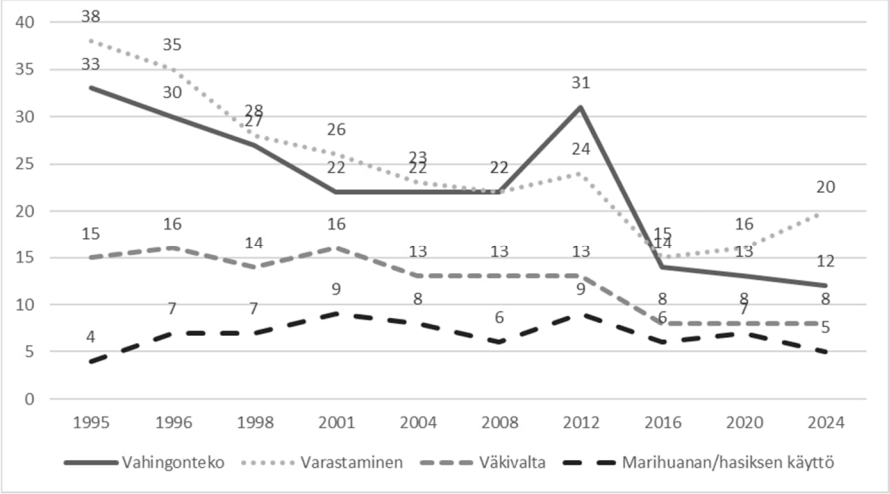
Viranomaisten tietoon tulleet rikokset muodostavat vain pienen osan kaikista rikoksista. Henkirikosten osalta suurin osa tapauksista tulee viranomaisten tietoon, mutta sitä lievempien rikoslajien osalta poliisilta piiloon jäävä osuus on merkittävä. Jotta on mahdollista muodostaa mahdollisimman kattava rikollisuuden kokonaiskuva, Krimossa kerätään tietoa niin kutsutun piilorikollisuuden osalta. Järjestelmien keskiössä on Nuorisorikollisuuskyselyt (NRK), Kansallinen rikosuhritutkimus (KRT), sekä Henkirikollisuuden seurantajärjestelmä. Seuraavassa tarkastellaan tiivistetysti NRK:n ja KRT:n tarjoamaa tilannekuvaa.

Nuorisorikollisuuskyselyt (NRK)

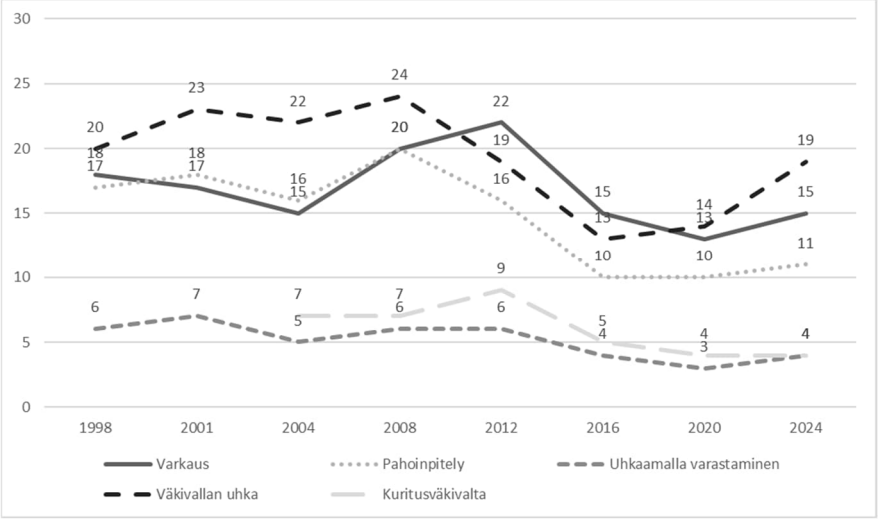
Kuviossa 8 tarkastellaan nuorten tekemien rikosten kehityskulkuja. Nuorten tekemien rikosten osalta muutokset vuosien 2016 ja 2024 välillä ovat varsin maltilliset. Kaupasta varastaneiden osuus kasvanut jonkin verran, mutta väkivallan osalta tilannekuva ei ole muuttunut. Kuvion ulkopuolelta todettakoon, että nuorten humalajuominen on vähentynyt viime vuosina melko selvästi.

Matti Näsi
Kriminologian yliopistonlehtori
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
10.2.2026

Uhrikokemusten osalta (kuvio 9) tilannekuva on pysynyt melko vakaalla tasolla viimeisen noin kymmenen vuoden aikana. Pahoinpitelyn tai ryöstön uhriksi joutuneiden osuus ei ole muuttunut vuosien 2016 ja 2024 välisenä aikana. Sen sijaan väkivallan uhkaa kokeneiden osuus on noussut selkeämmin vuoden 2020 jälkeen. Kuvion ulkopuolelta todettakoon, että nuoret kohtaavat väkivaltaa yleisimmin sisaruksen tai kaverin toimesta.

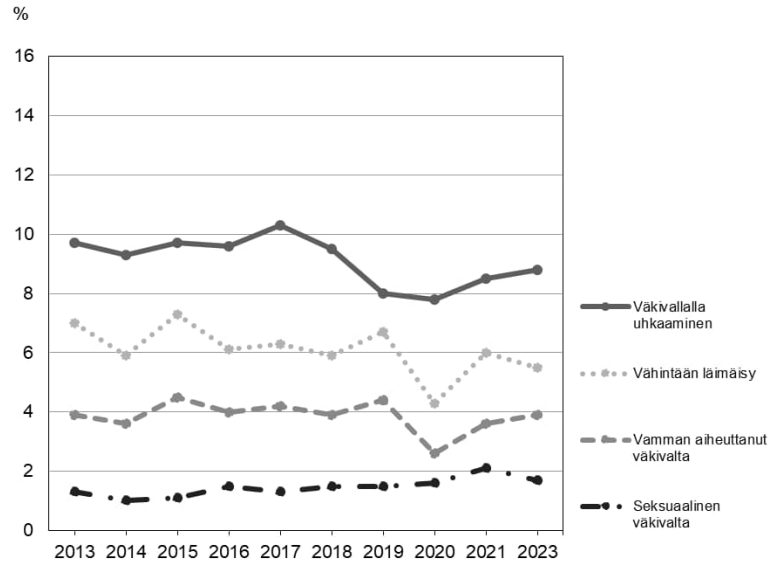
Kuvio 8 Kuluneen vuoden aikana eri tekotyyppeihin osallistuneiden nuorten osuus 1995–2024, % Lähteet: Suonpää ym. (2024) Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2024.

Kuvio 9 Kuluneen vuoden aikana uhrikokemuksen kokeneiden osuus nuorista 1998–2024, %. Lähteet: Suonpää ym. (2024) Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2024.

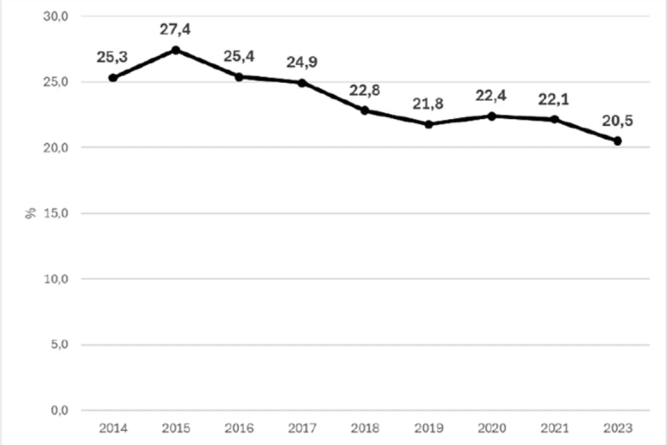
Kansallinen rikosuhritutkimus (KRT)

Kuviossa 10 tarkastellaan uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneiden osuutta 15–74-vuotiaiden osalta (%). Muutokset ovat olleet varsin maltilliset koko mittaushistorian ajan. Kuvion ulkopuolelta voidaan myös todeta, että vuosien 1980–2009 välillä kerätty kansallinen uhritutkimus tarjosi varsin samansuuntaisen tilannekuvan. Laajemman aikaikkunan valossa voidaan todeta, että fyysisen ja vamman aiheuttaneen väkivallan uhriksi joutuneiden osuus on pysynyt hyvin vakaalla tasolla jo vuosikymmenien ajan.

Kuvio 10 Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneiden %-osuus vuosien 2012–2023 osalta. Lähteet Beuker & Näsi (2024) Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia.

Kuviossa 11 tarkastellaan omaisuusrikollisuuden kehityskulkua. Kuviosta havaitaan, että omaisuusrikoksen uhriksi joutuneiden kotitalouksien osuus on vähentynyt melko tasaisesti mittaushistorian aikana. Polkupyörä edelleen yleisin omaisuusrikoksen kohde. Lisäksi autoon kohdistuva ilkivalta, vapaa-ajan asuntoon kohdistunut murto, ja kellarikomeroon kohdistunut murto tyypillisimpiä uhrikokemuksia.

Kuvio 11 Omaisuusrikoksen kohteeksi joutuneet kotitaloudet, % kotitalouksista 2014–2023 osalta. Lähteet: Beuker & Näsi (2024) Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia.

Yhteenveto

Kuten lausunnossa havaitaan, niin viranomaisten tietoon tulleen ilmirikollisuuden kehityskulut eroavat jossain määrin piilorikollisuutta mittaavien kyselyjärjestelmien tarjoamasta tilannekuvasta. Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin todeta, että viranomaisten tietoon tulevaan rikollisuuteen vaikuttaa mm. muutokset lainsäädännössä, viranomaisten käytännöissä, tai kansalaisten ilmoitusalttiudessa, jonka myötä niissä esiintyy enemmän vaihtelevuutta. Samaan aikaan kyselyjärjestelmien tilannekuva keskittyy usein kuvaamaan rikollisuuden verrattain lievempiä muotoja, kun taas viranomaisten tietoon tulee enemmän myös vakavia rikostapauksia. Yhdessä ne tarjoavat kuitenkin varsin kattavan tilannekuvan kokonaisrikollisuuden osalta.

Kyselytutkimusten valossa muutokset kuluneen kymmenen vuoden osalta ovat olleet lopulta varsin maltilliset, eritoten väkivallan suhteen. Aikuisväestön kohdalla perusmuotoisen väkivallan uhrikokemusten osalta voidaan puhua jo yli 40 vuoden vakaasta tilannekuvasta. Viranomaisten tietoon tulleiden perusmuotoisten pahoinpitelyjen määrä sen sijaan on kolminkertaistunut samassa aikaikkunassa. Vastaavaa kasvukehitystä ei kuitenkaan havaita, jos asiaa tarkastellaan törkeän väkivallan (henkirikokset, henkirikoksen yritykset, sekä törkeät pahoinpitelyt) näkökulmasta. Henkirikosten vuosittaiset määrät ovat puolittuneet sitten 90-luvun, kun taas henkirikoksen yrityksiä tai törkeitä pahoinpitelyjä tulee vuositasolla viranomaisten tietoon melko saman verran kuin reilu 30 vuotta sitten. Tilastojen valossa väkivallan kohdalla havaitaan siis hyvinkin erilaisia kehityskulkuja.

Viranomaisten tietoon tulevan rikollisuuden osalta on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota eritoten nuorten ja nuorten aikuisten tilannekuvaan. Nuorten osalta rikollisuuteen liittyvät trendit ovat monesti varsin aaltomaisia, jolloin rikoslajikohtaisia ilmiöitä saattaa syntyä varsin lyhyessä ajassa. Nämä edellyttävät viranomaistoimijoilta kykyä reagoida nopeasti tilannekuvan muutokseen. Tilannekuvan kehitykseen vaikuttaa myös muita tekijöitä, kuten päihteisiin liittyvät kehityskulut. Huomionarvoista on myös se, että lähi- ja parisuhteisiin liittyvä vakava väkivalta on edelleen merkittävä ongelma, jonka ehkäisyn osalta ei havaita juurikaan kehitysaskeleita. Näiden lisäksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen linkittyvä huumausainerikollisuus on kasvava haaste. Viime vuosina viranomaisten tietoon on tullut selvästi enemmän törkeitä huumausainerikoksia, joten ilmiön kehityskulkuihin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Lähteet:

Beuker & Näsi (2024) Suomalaiset väkivallan ja omaisuusrikosten kohteena 2023 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Helsinki: Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti

Kolttola I (2026) *Rikollisuustilanne 2024: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa.* Kolttola, I. (toim.). Helsinki: Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti [Tulossa]

Malin & Hatunen (2026) Seksuaalirikokset. Rikollisuustilanne 2024: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Kolttola, I. (toim.). Helsinki: Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti

Suonpää K, Raeste A & Saartenoja K. (2024) Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2024. Helsinki: Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti

Tilastokeskus (2026) Suomen virallinen tilasto (SVT): Rikos- ja pakkokeinotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-9151. Helsinki: Tilastokeskus. Saantitapa: https://stat.fi/fi/tilasto/rpk